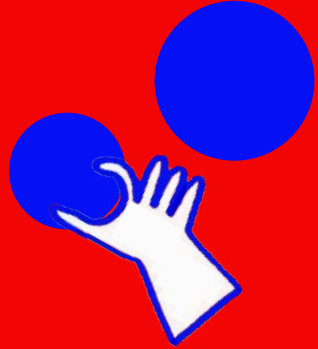
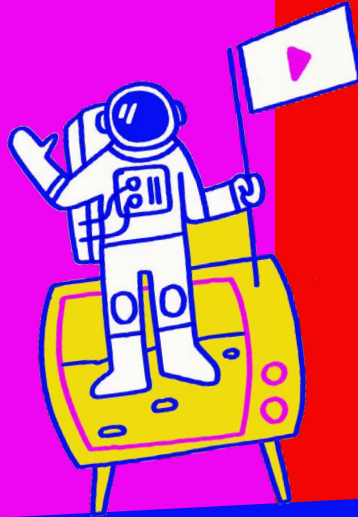

Co-funded by
the European Union

Educatieve Factsheets

VOOR
AV-COLLECTIEHOUDERS

BY WATCHING VIDEOS LIKE A HISTORIAN

EDUCATIEVE FACTSHEETS VOOR AV COLLECTIEHOUDERS

Dit document bevat beknopte factsheets, afgeleid van een uitgebreide handleiding die specifiek is afgestemd op collectiehouders. Deze factsheets bieden concrete stappen en praktische tips die AV-collectiehouders gemakkelijk kunnen implementeren om educatieve toegang tot hun collecties te vergroten.

Ben je geïnteresseerd in verdere achtergrondinformatie, het verkennen van illustratieve voorbeelden en het begrijpen van de specifieke behoeften die binnen het vakgebied zijn geïdentificeerd? Klik dan [hier](#) om toegang te krijgen tot de volledige handleiding voor het beheer van audiovisuele collecties.

Authors

Isabel Beirigo
Anne Bothmer
Andrew Steffen Wright

Contributors

Alice Modena
Georgia Evans
Isabel Crespo
Monique Groot
Montserrat Bailac
Dana Mustata
Maaïke Jansen

Illustrator

Magda Rysuje

Reviewers

Henning Scholz
Ariadna Matas

Co-funded by
the European Union

Disclaimer

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Practitioner's Guide for AV Collection Holders © 2023 by Isabel Beirigo; Anne Bothmer; Andrew Steffen Wright is licensed under CC BY-SA 4.0. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

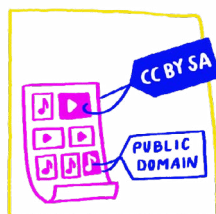

STAPPEN OM AV-COLLECTIES OPEN TE STELLEN VOOR EDUCATIEF HERGEBRUIK

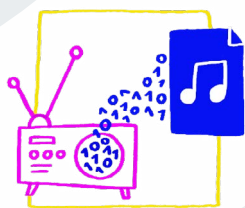
STAP 1

Versterk je relatie met scholen en onderwijzers

STAP 2

Maak duidelijk welk deel van de collectie vrij te gebruiken is (publiek domein)

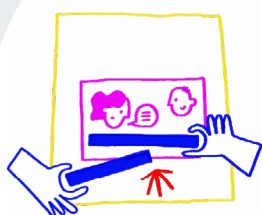
STAP 3

Zorg dat het materiaal digitaal beschikbaar is

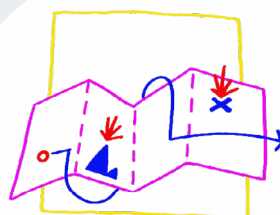
STAP 4

Controleer en verbeter de metadata van de collectie

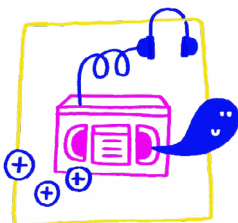
STAP 5

Zorg voor bijschriften en/of ondertiteling

STAP 6

Vind oplossingen voor de obstakels die je kunt tegenkomen

STAP 7

Vergroot de educatieve waarde van jouw AV-collectie

**LEES
MEER**

STAP 1

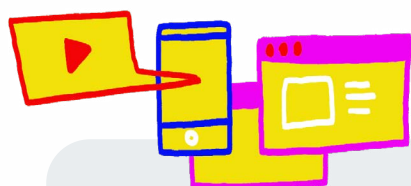
VERSTERK JE RELATIE MET SCHOLEN EN ONDERWIJZERS

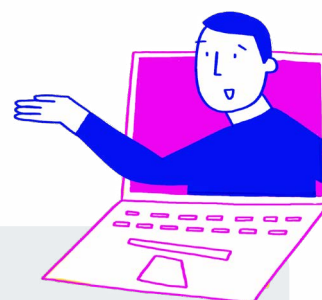
Organiseer focusgroepen met docenten

Benader docenten via vakorganisaties

Benader docenten via groepen op sociale media

Benader docenten via mailinglijsten

Europeana [Facebook](#) & [LinkedIn](#)

EuroClio Education [Facebook](#) & [Website](#)

In sommige gevallen vinden scholen de weg naar jou en vragen ze om specifiek audiovisueel materiaal. In dat geval kun je hen voorzien van het benodigde materiaal en dit vervolgens verspreiden onder meer docenten binnen je netwerk.

STAP 2

MAAK DUIDELIJK WELK DEEL VAN DE COLLECTIE VRIJ TE GEBRUIKEN IS

We begrijpen dat het lastig kan zijn om een goed inzicht te krijgen in institutionele collecties. Ongeacht de grootte van je instelling zullen er altijd stukken in de collectie aanwezig zijn waarbij duidelijke informatie over herkomst en auteursrecht ontbreekt. Daar is weinig aan te doen. De eerste stap naar het delen van je AV-collectie als Open Educational Resources (OER's) is het nauwkeurig in kaart brengen van alle aanwezige materialen in het archief. Dit betekent het vaststellen van rechthebbenden en specifieke aanwijzingen over de manier waarop het materiaal door het publiek gebruikt kan worden. Een lijst van materialen in het publieke domein (CC0) of andere licenties zoals CC BY, CC BY-SA, CC BY-NC kan je helpen een eerste selectie te maken. Zie de [volledige handleiding](#) voor meer informatie over auteursrechten.

STAP 3

ZORG DAT HET MATERIAAL DIGITAAL BESCHIKBAAR IS

Het digitaliseringsproces kan een grote uitdaging zijn, vooral omdat collectiehouders vaak obstakels tegenkomen als onvoldoende personeel, onvoldoende apparatuur, financiële beperkingen en andere barrières. Het goede nieuws is dat er verschillende mogelijkheden zijn om financiering en richtlijnen te krijgen om de digitalisering van AV- collecties en de digitale transformatie in bredere zin te kunnen verwezenlijken. Als digitalisering voor jouw organisatie een drempel is, kunnen onderstaande voorbeelden je wellicht inspireren om aan dit proces te beginnen.

Digital Europe Programma:

is een initiatief van de Europese Unie (EU) gericht op het bevorderen van de digitale transformatie van de Europese samenlevingen en economieën. Het programma is bedoeld om burgers en bedrijven te laten profiteren van de digitale revolutie.

Horizon Europe:

is de opvolger van [Horizon 2020](#) en blijft tot 2027 onderzoeks- en innovatieprojecten steunen die verband houden met de digitalisering van cultureel erfgoed. Het bevordert samenwerking tussen cultureel erfgoedinstellingen, onderzoeksinstituten en technologie leveranciers om digitaliseringstechnieken en - instrumenten te verbeteren.

Creative Europe

is het EU-programma voor de culturele en creatieve sectoren. Hoewel het voornamelijk de audiovisuele en creatieve industrie ondersteunt, financiert het af en toe ook projecten die betrekking hebben op digitalisering en behoud van en toegang tot cultureel erfgoed.

STAP 4

CONTROLEER EN VERBETER DE METADATA VAN DE COLLECTIE

Bij het digitaliseren en beschikbaar maken van je collectie hoort ook de verplichte metadata. Ongeacht het platform dat je kiest om je collectie te presenteren, is het essentieel om details over een object (bijvoorbeeld video of audio) te verschaffen om zo de vindbaarheid van je materiaal te verbeteren. We hebben een korte lijst samengesteld, afgestemd op het [Europeana Data Model \(EDM\)](#), met de meest gebruikte metadata-elementen. In onderstaande, vereenvoudigde tabel worden twee EDM-categorieën kort beschreven. Meer informatie is te vinden op [Europeana Knowledge Base](#).

Cultureel erfgoed object

Titel

Naam van het object

Beschrijving

Beschrijving van het object

Type

De aard of het genre van het object, "idealiter wordt/worden de term(en) overgenomen uit een vastgestelde woordenlijst" (tekst, video, geluid, beeld, 3D)

Taal

De taal die gebruikt wordt in/bij het object (tekst, geluid)

Ruimtelijk

De ruimtelijke kenmerken van het object, dat wil zeggen wat het object vertegenwoordigt of weergeeft in termen van ruimte (e.g. een locatie, coördinaat of plaats).

Verbinding

(maakt de link tussen het cultureel erfgoed object & de digitale weergave daarvan)

Temporeel

Wat het object weergeeft wat betreft tijd (e.g. een periode, datum of datumbereik)

Leverancier

De naam of identificatie van de leverancier van het object (d.w.z. een organisatie die de gegevens verstrekt)

Data leverancier

De naam of identificatie van de data leverancier van het object (d.w.z. een organisatie die de data verschaft aan een aggregator)

IsShownAt

URL van een webweergave van het object in de totale informatieomgeving

IsShownBy

URL van een webweergave van het object

Rechten

Rechtenverklaring die van toepassing is op de digitale weergave van een object (meer informatie vind je [HIER](#))

STAP 5

ZORG VOOR BIJSCHRIFTEN EN OF ONDERTITELING

Het gebrek aan ondertiteling kan toegankelijkheid en inclusie in de weg staan. Het gebruik van open én gesloten ondertiteling (waarbij de ondertiteling sneller gaat om de audio-ervaring na te bootsen voor doven en slechthorenden) zorgt ervoor dat video's ook toegankelijk zijn voor leerlingen met gehoorproblemen, waardoor een inclusieve leeromgeving voor alle leerlingen ontstaat. Ondertiteling in meerdere talen vergemakkelijkt daarnaast meertalig onderwijs door vertalingen en/of tweetalige inhoud aan te bieden.

Bekijk [hier](#) enkele voorbeelden van hoe je crowdsourcing activiteiten kunt gebruiken om de hoeveelheid ondertiteling die beschikbaar is bij videofragmenten uit te breiden.

STAP 6

VIND OPLOSSINGEN VOOR DE OBSTAKELS DIE JE KUNT TEGENKOMEN

Het proces van selecteren en delen verloopt niet altijd zonder problemen. De oplossing hangt vaak af van het specifieke probleem en de omgang ervan. In onderstaande tabel schetsen we veelvoorkomende problemen bij het delen van jouw AV-collectie als OER's en stellen we mogelijke oplossingen voor.

Beperking	Beschrijving	Oplossing
Moeilijkheden bij het selecteren	Omvang van het archief: archieven bevatten doorgaans uitgebreide collecties die vanwege hun enorme omvang niet volledig kunnen worden verwerkt.	Om deze problemen op te lossen, kun je een lijst met criteria opstellen die duidelijk maken waarom een specifiek item de moeite waard is om verder te onderzoeken. Maak met behulp van de metadata van de collectie een prioriteitenlijst van objecten die interessant kunnen zijn om te gebruiken in het onderwijs (bijvoorbeeld wanneer het materiaal een duidelijke verwijzing naar een historisch feit bevat).
	Te grote AV-bestanden: archieven hebben ook moeite met het beheren van grote bestanden die mogelijk niet geschikt zijn voor gebruik via internet.	
Afhankelijkheid van externen	Nast de eerder genoemde uitdagingen kunnen we nog twee factoren aanwijzen die je ervan zouden kunnen weerhouden om AV-collecties te delen als OER's: <ul style="list-style-type: none">■ Toegang is afhankelijk van de distributeur.■ Families geven geen publieke toegang tot materiaal. In beide situaties ben je dus afhankelijk van de goedkeuring van externe partijen. Wij leggen je drie opties voor om hiermee om te gaan.	Optie 1: Je kunt in een bulk werken om alle AV-collecties open te stellen voor educatief gebruik en te registreren onder educatieve copyrightaanduidingen (meer details vind je in de volledige handleiding). Dit betekent dat je niet afhankelijk bent van distributeurs of rechthebbenden om items uit je AV-collectie ter beschikking te stellen.
		Optie 2: Je kunt er ook voor kiezen om een deel van de items niet openbaar te maken. Je zou een lijst met voorwaarden kunnen opstellen om je te helpen bij de selectie. Daarna kun je een educatief copyrightlabel toepassen.
		Optie 3: In sommige gevallen zul je moeten accepteren dat een deel van de collectie niet vrij toegankelijk is voor educatieve doeleinden. Dit kan het gevolg zijn van distributie beperkingen of een familiegeschil.

Beperking

Gevoelig materiaal

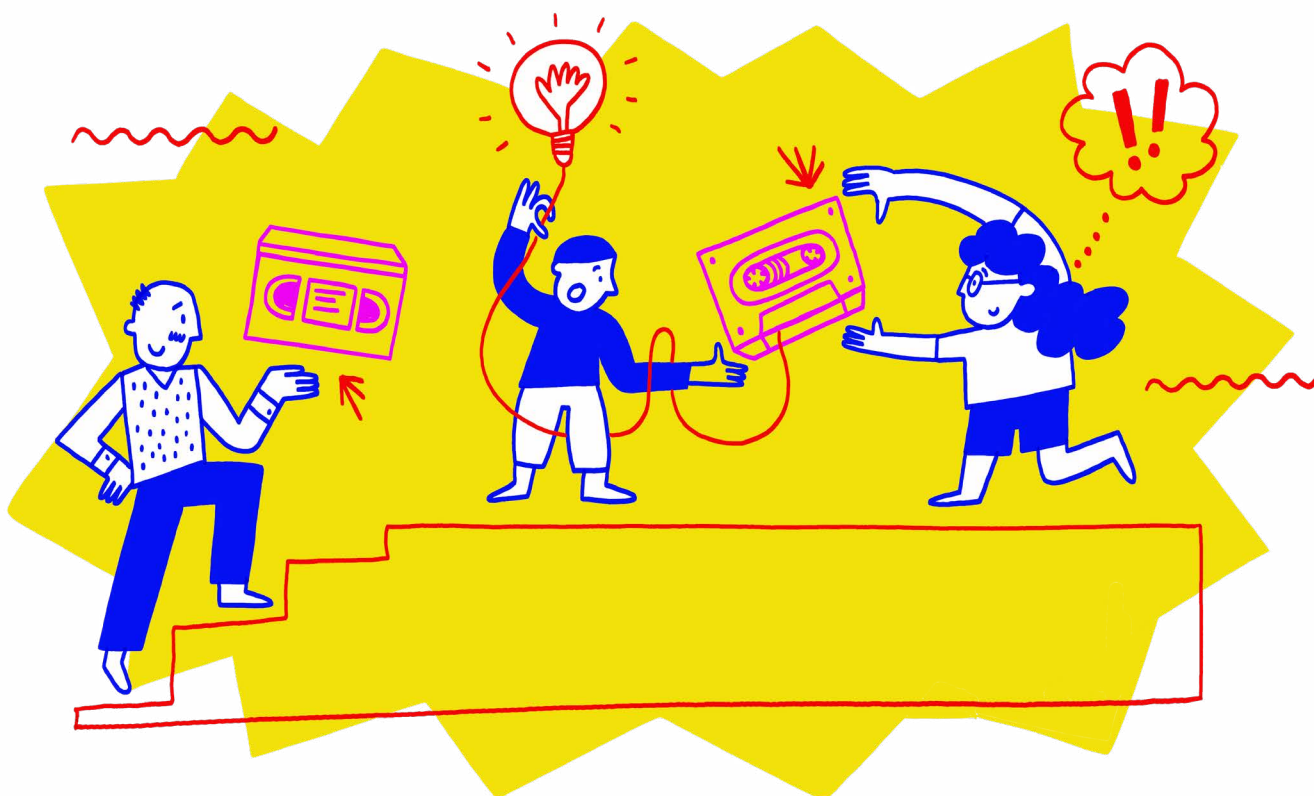
Beschrijving

In de loop der tijd heeft de discussie rond bijvoorbeeld kolonialisme en ander gevoelig materiaal steeds meer nadruk gekregen. Hierdoor is het kritisch analyseren van historische artefacten, documenten en media die vooroordelen in stand zouden kunnen houden steeds belangrijker geworden. Een samenleving die bezig is de erfenis van het kolonialisme een plek te geven, is zich bewust van de noodzaak om aanverwante materialen te erkennen, context te geven en opnieuw te evalueren. Door open discussies en verantwoord beheer wordt collectief geprobeerd deze kwesties het hoofd te bieden en tegelijkertijd begrip, empathie en historische nauwkeurigheid te bevorderen.

Oplossing

We zouden hier graag een passende oplossing voor geven, maar over gevoelig materiaal zijn nu eenmaal verschillende meningen en emoties. Wij stellen voor:

- Kritisch te zijn en te erkennen dat jouw collectie vooringenomen en gevoelig materiaal bevat. Dat is een eerste stap in de goede richting;
- Archieven en andere instellingen voor cultureel erfgoed geen poortwachters maar vooral facilitators te laten zijn. Dat wil zeggen dat de beslissing om gevoelig materiaal te gebruiken niet aan de instelling zelf zou moeten zijn. In elk geval adviseren wij alle materiaal dat schadelijk kan zijn voor bepaalde individuen of groepen altijd te voorzien van een disclaimer die dat duidelijk maakt.

STAP 7

VERGROOT DE EDUCATIEVE WAARDE VAN JOUW AV COLLECTIE

Onderstaande tabel bevat een aantal extra functies die docenten en studenten kunnen helpen om het AV-materiaal dat in de lessen wordt gebruikt nog beter te begrijpen. Hoewel met de meeste ervan al rekening kan worden gehouden tijdens de lesvoorbereiding door docenten of de analyses van studenten, kunnen AV-collectiehouders gericht audiovisueel materiaal selecteren en aanbieden.

MIDDELEN OM MEDIAWIJSHEID TE BEVORDEREN

Betrouwbaarheid van de geportretteerde gebeurtenis of persoon

Het genuanceerd weergeven van gebeurtenissen en personen in historisch audiovisueel materiaal is een ethische en educatieve noodzaak. Je draagt hiermee bij aan meer verscheidenheid in het collectief geheugen. Bovendien tonen betrouwbare weergaven respect voor de mensen die de historische gebeurtenissen hebben meegemaakt en voor het belang van die gebeurtenissen zelf. Wanneer een deel van het materiaal geen goede weergave van een gebeurtenis is of slechts één kant van het verhaal laat zien, kan dit een kans zijn om dit met de studenten te bespreken.

Handelingsperspectief

Bepaalde onderwerpen die zijn gerelateerd aan geschiedenis en burgerschap vragen om een specifieke benadering. Bij het aanpakken van thema's als onrecht en ongelijkheid is een bepaald handelingsperspectief belangrijk. Dat betekent in dit geval dat een film bijvoorbeeld een bepaald perspectief heeft dat leerlingen aanspoort om actie te ondernemen. Wanneer een docent dergelijke thema's wilt behandelen in de les, kan een film uit jouw AV-collectie ter ondersteuning bieden.

Geschreven bronnen die de inhoud van de film/video aanvullen

Zoals eerder gezegd kan audiovisueel materiaal zelfstandig boodschappen overbrengen. Tekstuele materialen kunnen hierbij wel zorgen voor verdieping en verduidelijking van visuele elementen. Denk bijvoorbeeld aan kranten die het discours rondom een specifiek onderwerp kunnen illustreren.

Korte videofragmenten in lessen

Het gebruik van korte videofragmenten is een handig en efficiënt hulpmiddel bij het geven van klassikaal onderwijs. Door het beknopte karakter kunnen docenten zich richten op specifieke concepten, thema's of gebeurtenissen zonder studenten te overspoelen met te veel informatie. Door korte fragmenten te selecteren, kunnen docenten de leerervaring afstemmen op hun lesdoelstellingen, waardoor het materiaal boeiend en relevant blijft. Deze aanpak biedt tevens flexibiliteit, omdat docenten de videofragmenten gemakkelijk kunnen integreren in hun lessen en hiermee discussies, analyses en kritisch denken onder studenten kunnen creëren. Deze vorm van onderwijs trekt niet alleen de aandacht van studenten, maar stimuleert ook actieve deelname aan de les.

MIDDELEN OM BRONNENKRITIEK TE BEVORDEREN

Bronnenkritiek is een cruciale vaardigheid bij het evalueren van de betrouwbaarheid en context van historisch materiaal. Bij het gebruik van audiovisueel materiaal is dit vooral belangrijk vanwege de kans op manipulatie, vooringenomenheid en verkeerde interpretatie. In de onderwijsomgeving gaat het om het stellen van vragen over de oorsprong, het doel en de mogelijke vooroordelen van het materiaal. Docenten en studenten moeten rekening houden met bijvoorbeeld de bedoelingen van de maker, de historische context waarin het materiaal is geproduceerd, de invloed van audio en eventuele wijzigingen of bewerkingen die hebben plaatsgevonden. Dit alles moet samen met de bron beschikbaar zijn, waardoor docenten en studenten de mogelijkheid hebben om kritische vragen te stellen.

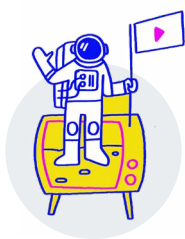
Multiperspectiviteit

Het belang van het integreren van meerdere perspectieven bij het leren van de geschiedenis kan niet genoeg worden benadrukt. De geschiedenis is immers een complex verhaal dat bestaat uit uiteenlopende ervaringen, perspectieven en interpretaties. Het omarmen van meerdere inzichten zorgt voor een meer holistische en genuanceerde weergave van gebeurtenissen uit het verleden. Door de geschiedenis vanuit verschillende standpunten te bekijken, worden leerlingen zich bewust van de moeilijkheden, oorzaken en gevolgen die de verschillende historische momenten vorm hebben gegeven. Deze aanpak bevordert kritisch denken, empathie en een genuanceerd beeld van de menselijke ervaringen. Het moedigt studenten ook aan om aannames in twijfel te trekken, vooroordelen op waarheid te onderzoeken, en om subjectiviteit en meerdere kanten of meningen in een verhaal te herkennen. Het is daarom zinvol om AV-materiaal met meerdere perspectieven uit te kiezen.

Positionaliteit in de geschiedenis

Positionaliteit in de geschiedenis verwijst naar de erkenning dat ons besef van historische gebeurtenissen wordt beïnvloed door onze eigen individuele perspectieven, vooroordelen en ervaringen. Het bevestigt dat geen enkel historisch verslag volledig objectief is, aangezien iedereen die in contact komt met de materialen zijn unieke achtergrond, culturele context en persoonlijke overtuigingen inbrengt bij de interpretatie van historische verhalen. Positionaliteit zorgt dat we kritisch kijken naar hoe onze eigen identiteit en perspectieven de manier waarop we historische gebeurtenissen waarnemen, selecteren, documenteren, archiveren en interpreteren beïnvloedt. Door dit mee te nemen in de analyse van AV-materialen wordt een genuanceerder en completer inzicht in het verleden bevorderd.

Evaluatie van de herkomst

De evaluatie van de herkomst van materiaal naar de oorsprong, geschiedenis en keten van bewaring van een object of voorwerp, dient ook als een middel om de bronnenkritiek te verbeteren. Dit is inclusief het eigendom, de bewaring en de tentoonstellingsgeschiedenis. Als het gaat over AV-materiaal kan de herkomst een aanzienlijke impact hebben op de analyse van het materiaal. Door aanvullende details over de herkomst van de collectie aan te bieden, kunnen docenten en studenten zich verdiepen in bredere discussies en meer inzicht krijgen in de contextuele oorsprong van de audiovisuele fragmenten die ze gebruiken.

